

*МАТЕРИАЛДЫ
САРАПТАУҒА ДАЙЫНДАУ*

ОРЫНДАҒАН :САБИТОВА А. ТҰРҒАНБЕКОВА Т.

Сараптау жүйесі (білімдерге негізделген жүйе)

(экспертная система (система, основанная на знаниях); expert system, knowledge-based system) — ережелер мен шығару механизмдерінің жинағы бар білім базасын қамтитын жасанды интеллект жүйесі. Бұл жинақ ережелер мен пайдаланушыға ұсынылатын мәліметтердің негізінде жағдайды білуге, диагноз қоюға, шешімді тұжырымдауға немесе әрекетті таңдауға нұсқау беруге мүмкіндік тудырады; белгілі бір ғылым саласындағы маманның (мысалы , медицина, энергетика саласында) білімі мен тәжірибесін компьютерде жинақталған білімдер базасы арқылы модульдеп көрсететін зерделік программа.

Осындай программа көмегімен маман емес адамның өзі сарапшымен ақылдаспай-ақ, шешім қабылдай алады. Білімдер базасын оңын ережелерімен және нәтиже алу, шешімге келу тәрізді мүмкіндігімен бірге пайдаланатын, осы заңдылықтар көмегімен практикадан алынған нақты мәліметтерді енгізіп, солардың негізінде жағдайды болжауға, мысалы , диагноз қоюға, белгілі бір шешім қабылдауға ұсыныс жасауға мүмкіндік беретін программа немесе жүйе. Берілген ақпаратты бұрын енгізілген ережелер арқылы талдаудан кейін шешім қабылдауды жасақтайтын программалар кешені.

"Техникалық реттеу туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 7-бабы 11-1)-тармағына сәйкес БҰЙЫРАМЫН:

- 1. ...
- 2. "Қазақстан Республикасынан әкетілетін тауардың шыққан елін айқындау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Экономика және сауда министрлігі Стандарттау, метрология және сертификаттау комитетінің 2001 жылғы 7 қыркүйектегі N 322-а бұйрығының күші жойылды деп танылсын (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде 2001 жылғы 30 қарашада N 1684 нөмірмен тіркелінген, Қазақстан Республикасының орталық атқару және өзге мемлекеттік органдарының нормативтік құқықтық актілерінің бюллетенінде жарияланған, 2002 жылғы N 4, 535-құжат).
- 3. Осы бұйрық алғаш рет ресми жарияланған күнінен кейін он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

20. Тауардың шығу тегін сараптау өтінім тіркелген сәттен бастап 4 жұмыс күн ішінде сараптауды жүргізуге уәкілетті ұйым арқылы жүзеге асырылады.

21. Тауардың шығу тегін сараптауға кіретіндер:

- 1) 22-тармаққа сәйкес ұсынылған сараптау құжаттары;
- 2) қажет болған жағдайда тауардың тұрған жеріне шығу арқылы тауарлардың сыртқы белгілері бойынша сәйкестендіру (атауы, типі, таңбалауы, бумасы, класы, сапасы, дайындаушы-кәсіпорны);
- 3) жеткілікті қайта өңдеу критеріін белгілеу және тауардың қосылған құнын анықтау мақсатында тауарды шығару кезіндегі технологиялық процессін сараптау;
- 4) егер тауарды басқа жолмен сәйкестендіру мүмкін болмаса, онда зертханалық сынау және зерттеу.
- Сараптаудың қорытындысы тауардың шығу тегі туралы сертификатты дайындауға арналған Сараптау актісімен нысандалады (1-қосымша).

22. *Сараптауды жүргізу үшін өтініммен қоса (2-қосымша) тауардың шығу тегін растайтын құжаттар ұсынылады. Қажетті құжаттардың ең аз тізбелерін сарапшы төменде берілген құжаттардың ішінен анықтайды:*

- *1) өтініш берушінің заңдық мәртебесін қуаттайтын құжат (кәсіпкерлік қызметпен айналысатын жеке тұлға білімі жоқ заңды тұлға-төлқұжат, жеке куәлік, патент);*
- *2) экспорт шартының түпнұсқасы және көшірмесі;*
- *3) шот-фактураның түпнұсқасы және көшірмесі немесе тауарға арналған инвойс;*
- *4) тауардың шығу тегін растайтын құжаттардың түпнұсқасы және көшірмесі (тауар шығарушымен немесе тауар сатып алуға шарт, жөнелтпе құжат, шот-фактурасы, қажет болған жағдайда тауарды тасымалдау туралы құжат);*
- *5) қызмет ету түрлеріне арналған лицензияның түпнұсқасы және көшірмесі;*
- *6) "қайта өңдеу/жеткілікті қайта өңдеу" критерийін анықтауға арналған құжаттар: (экспортталатын тауарларды өндіруде қолданылатын шикізат пен компоненттерінің құны, шикізат жеткізуге арналған шарт, шоттар, төлем тапсырмалары, транспорт және басқа жүк құжаттары; тауар сәйкестендіріліп шығарылған нормативтік және технологиялық құжаттар; шетел компонентінің немесе қолданылатын шикізаттың құны есебіндегі тауардың өзіндік құнын есептеу, шығынның калькуляциясы, қосылған құн);*
- *7) егер экспортқа шығарылатын тауар малдан шыққан өнімдер болса, ветеринарлық куәлік, ал су және теңізден шығарылса сол кәсіпкерліктің куәлігі;*
- *8) егер экспортқа шығатын тауар өсімдіктен шығарылған болса, онда фитосанитарлық сертификат;*

23. Қажет болғанда тауар шыққан елді анықтау жөніндегі сараптауды жүргізуге уәкілетті ұйым мына құжаттарды сұрата алады:

- 1) материалдардың, шикі заттардың шығу тегін куәландыратын рұқсат қағаздарының, лицензиялардың, құжаттар жиынтығының түпнұсқасы және келісім-шарттың (шарттың) көшірмесін;
- 2) егер тауардың шығу тегін зертханалық сынау және зерттеусіз анықтау мүмкін болмаған жағдайда аккредиттелген сынау зертханалары берген сынау хаттамасын, сондай-ақ тауардың шығу тегін растайтын басқа құжаттарды.
- Құжаттардың түпнұсқасы көшірмесімен сәйкестендірілген соң өтініш берушіге қайтарылады.

24. Осы Нұсқаулыққа сәйкес сараптау нәтижесі бойынша тауардың шығу тегі туралы мынадай қорытынды беріледі:

- 1) толық қазақстанда шығарылғандығы;
- 2) "өңделген/жеткілікті қайта өңделген" критеріі бойынша қазақстанда шығарылғандығы;
- 3) қазақстанда шығарылмағандығы немесе шығарылған елінің анықталмағандығы.

25. Сараптауды жүргізуге және сараптаудың қорытындысына аттестатталған және белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасының Мемлекеттік сертификаттау жүйесінің Тізіліміне стандарттау, метрология және сертификаттау жөніндегі уәкілетті мемлекеттік органмен кіргізілген сараптаушы ғана қол қоюға құқы бар.

26. Толық қазақстан тауарларынан (шикізаттар, материалдар, өнімдер) дайындалған тауарлардың шыққан жерін анықтау кезде, тауардың шыққан жері туралы сертификатты ресімдеу үшін сараптау актісінде төмендегілерді көрсету қажет:

- 1) дайындалған тауардың технологиялық процесін (техникалық шарттарын, технологиялық нұсқауларын);
- 2) жеткізіп берушілердің тауарды өндірген кездегі пайдаланған шикізаттары мен компоненттерін;
- 3) сатып алынған шикізаттар мен компоненттерге ақша төленгендігі туралы құжаттың (атау, нөмірі) бар екендігін.

27. Тауардың шығарылған жерін "өңделген/жеткілікті қайта өңделген" (немесе өңдеу/қайта өңдеу процесінің жеткіліксіз) критеріі есебінен анықтаған кезде, тауардың шығарылған жері туралы сертификатты ресімдеу үшін, сараптау актісінде, тауар қазақстаннан шығуы мүмкін (немесе мүмкін емес) деп сыныптандырылған қорытынды жасалады. 28. Тауарды реэкспорттау кезінде оның Қазақстан Республикасына келіп түскендігін растайтын құжат ұсынылады (тауардың шыққан жері туралы сертификат, жүк кеденінің декларациясы, тауарлық-транспорттық немесе басқа тауарға ілеспелі құжаттар). 4. Тауардың шығу тегі туралы сертификаттарды ресімдеудің және куәландырудың тәртібі 29. Тауардың шығу тегі туралы сертификаты мемлекеттік уәкілетті органмен 2 жұмыс күннің ішінде мыналардың негізінде: 1) өтінім (3-қосымша); 2) тауардың шығу тегі туралы сертификатты ресімдеуге арналған сараптау актісі; 3) осы нұсқаудың 22-тармағына сәйкес өтінішкердің сараптауға берген құжаттары; 4) тауардың шығу тегін растайтын басқа құжаттар ресімделеді және куәландырылады.

30. Толық Қазақстан Республикасында өндірілген немесе "өңделген/жеткілікті қайта өңдеуден" өткен экспортқа шығарылатын тауарларға тауардың шығу тегі туралы сертификат ресімделеді.